

УДК 811.111'37'42

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-27>

Ірина ОСОВСЬКА,
orcid.org/0000-0002-8109-658X
доктор філологічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародної та гуманітарної діяльності
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) i.osovska@chnu.edu.ua

Анна КРИЧУН,
orcid.org/0009-0002-1564-5963
магістр філології,
асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(Чернівці, Україна) a.krychun@chnu.edu.ua

КОМПОНЕНТНИЙ ДЕФІНІЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСЕМИ COSY

У цій статті проведено компонентний аналіз лексеми *cosy* з метою визначення поняттєвої складової та особливостей вираження концепту COSY в англомовній картині світу. Аналіз семантичних компонентів номінативної лексеми-імені концепту COSY досі не знайшов повного відображення в сучасних когнітивно орієнтованих лінгвістичних дослідженнях.

Мета статті полягає у виявленні поняттєвої складової семантичної структури лексеми-домінанти *cosy* та її основних компонентів шляхом застосування компонентного дефініційного аналізу. Компонентний дефініційний аналіз, як система прийомів лінгвістичного вивчення значень слів є необхідним для дослідження процесу, коли ми сприймаємо, аналізуємо та осмислюємо інформацію, набуту через досвід, навчання та спостереження.

Дослідження концептів через мову вважається найнадійнішим методом лінгвістичного аналізу, що дозволяє визначити їхні концептуальні ознаки та структуру. Дослідження включало аналіз семантичних компонентів номінативної лексеми-імені концепту COSY. Зокрема, виявлено ключові семи, які мають найбільше смислового навантаження у структурі цього концепту. Загальним смисловим компонентом усіх значень є граматична ознака прикметника, що позначає стан або якість, пов'язану з комфортом, затишком та приємною атмосферою. Словникові дефініції лексеми *cosy* засвідчили, що поняттєва складова концепту COSY представлена класами, кожен з яких має синонімічні гіперсеми: *comfortable, warm, friendly, pleasant, intimate, small, snug, safe, private, making you feel relaxed, marked by a discreet and cautious attitude or procedure*. Дослідження також виявило, що в структурі цього концепту присутні негативно марковані компоненти, що надають йому додаткового значення, наприклад, *(often disapproving) easy and convenient, but not always honest or right*.

Ключові слова: концепт, структура концепту, концепт COSY, компонентний аналіз, поняттєва складова концепту.

Iryna OSOVSKA,

orcid.org/0000-0002-8109-658X

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Vice-Rector for Academic Affairs, International Relations, and Humanities
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) i.osovska@chnu.edu.ua*

Anna KRYCHUN,

orcid.org/0009-0002-1564-5963

*Master of Philology
Assistant Professor at the Department of Foreign Languages for Natural Sciences
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
(Chernivtsi, Ukraine) a.krychun@chnu.edu.ua*

COMPONENT DEFINITIONAL ANALYSIS OF THE LEXEME COZY

In this article, a component analysis of the lexeme “cosy” is conducted with the aim of determining its conceptual components and the peculiarities of expressing the COSY concept in the English-speaking world. The analysis of semantic components within the nominative lexeme of the COSY concept has not yet been fully explored in contemporary cognitive-oriented linguistic research.

The article’s objective lies in identifying the conceptual components of the semantic structure of the dominant lexeme “cosy” and its fundamental constituents through the application of componential definitional analysis. Componential definitional analysis, as a system of linguistic methods for studying word meanings, is essential for investigating the process by which we perceive, analyze, and comprehend information acquired through experience, learning, and observation.

Studying concepts through language is considered the most reliable method of linguistic analysis, allowing us to determine their conceptual features and structure. The research includes an analysis of the semantic components within the nominative lexeme of the COSY concept. Specifically, key semantic features with the greatest significance in the structure of this concept have been identified. The overarching semantic component across all meanings is the grammatical attribute of an adjective denoting a state or quality associated with comfort, coziness, and a pleasant atmosphere. Lexical definitions of “cosy” reveal that the conceptual component of the COSY concept is represented by classes, each of which has synonymous hypernyms: comfortable, warm, friendly, pleasant, intimate, small, snug, safe, private, making you feel relaxed, marked by a discreet and cautious attitude or procedure. Additionally, the research highlights the presence of negatively marked components within the structure of this concept, providing it with additional meaning, such as “(often disapproving) easy and convenient, but not always honest or right.”

Key words: *concept, concept structure, concept COSY, componential analysis, conceptual component of the concept.*

Постановка проблеми. Антропоцентрична парадигма лінгвістичного знання акцентує увагу на вивченні мови як засобу відображення людського мислення та культури. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти, як мовні одиниці репрезентують концепти як одиниці мислення та їхні семантичні компоненти. Дослідження концептів через мову вважається найнадійнішим методом лінгвістичного аналізу, що дозволяє визначити їхні концептуальні ознаки та структуру. Цей крок є першим у дослідженні концепту COSY.

Аналіз досліджень. Концепти HYGGE (2016–2017), COSY під час пандемії COVID-19 (2020–2021), а також COSYCORE (2023–2024) були предметами досліджень, оскільки люди

шукали і продовжують прагнути комфорту і безпеки у своїх помешканнях. Досліджувались: «НІМЕЦЬКА ЗАТИШНІСТЬ» як риса національного характеру: зіставно-лінгвокультурологічний аналіз (Мізін, 2018); вербалізація концепту КОМФОРТ в англійській мові ХХ–ХХІ століть (Філатова, 2012); «Затишна лінгвістика хюге та інших ‘неперекладних’ слів» (Чі Лу, 2016). Проте аналіз семантичних компонентів номінативної лексеми-імені концепту COSY досі не знайшов відображення в сучасних когнітивно орієнтованих лінгвістичних дослідженнях.

Мета статті полягає у виявленні поняттєвої складової семантичної структури лексеми-домінанти *cosy* та її основних компонентів шляхом

застосування компонентного дефініційного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Завданнями дослідження є: 1) визначення теоретико-методологічного підґрунтя досліджуваної проблематики; 2) виявлення мовних одиниць, що репрезентують концепт COSY; 3) аналіз словникових дефініцій лексеми *cosy*; 4) систематизація семантичних компонентів та їх взаємозв'язків; 5) визначення номінативного поля лексеми *cosy* та його структури.

У своєму дослідженні опираємось на визначення, де «концепт – мінімальна структурна одиниця знання» (Мартинюк, 2011: 38). Наслідуюмо діяльнісний стиль мислення лінгвістів і обираємо лінгвокультурологічний підхід, згідно якого концепт «ментальне утворення, що відбиває своєрідність лінгвокультури» (Мартинюк, 2011: 55). Увагу зосереджуємо на поняттєвому складнику лінгвокультурного концепту.

Методологія дослідження. Компонентний дефініційний аналіз, як система прийомів лінгвістичного вивчення значень слів є необхідним для дослідження процесу, коли ми сприймаємо, аналізуємо та осмислюємо інформацію, набуту через досвід, навчання та спостереження. Його суть полягає в розщепленні значення слова на його мінімальні характерні ознаки чи компоненти (семи). За допомогою систематичного вивчення цих ознак ми отримуємо розуміння того, як слова передають значення. Він також є корисним для розуміння того, як слова взаємодіють та як вони виражають різні аспекти значення і тому був обраний для дослідження лексеми *cosy*, яка репрезентує концепт, що має значний культурний та

когнітивний потенціал, відображаючи уявлення англійської спільноти про комфорт, затишок та благополуччя.

Перший етап будь-якого дослідження включає виявлення мовних одиниць, які представляють відповідний концепт, а також аналіз їх словникових та мовленнєвих контекстів. Для дослідження дискурсу затишку ми обрали лексему *cosy*, так як Oxford English Dictionary (OED) вказує на її використання ще до 1665 року в творах автора В. Гутрі. В той час як найраніша згадка лексеми *cosiness* датується 1834 роком в творах письменника Томаса де Квінсі. Дані онлайн пошукової системи GoogleNgramViewer також вказують на значне кількісне вживання лексеми *cosy*, порівняно з лексемою *cosiness*, тому у дослідженні орієнтуємось на ім'я концепту COSY.

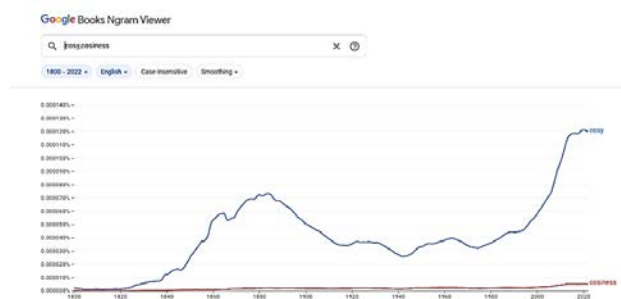

Рис. 1. Діаграма частоти лем *cosy*, *cosiness* відповідно до Google Ngram Viewer; англійська мова, 1800–2008; згладжування 3 (GBNV, 2024)

Результати та обговорення. Аналіз номінативного рівня включає вивчення імені концепту та сукупності лексичних значень (ЛЗ), які він позначає. Ми дослідили словникові дефініції, що най-

Таблиця 1

Дефініційний аналіз лексеми *cosy*

	Компонент лексичного значення	CALD	CED	LDOCE	MED	MWOD	OLD	TBD	TCD	
1.	comfortable	+	+	+	+	+	+	+	+	8
2.	warm	+	+	+	+	+	+	+		7
3.	(often disapproving) easy and convenient, but not always honest or right	+		+	+	+	+	+		6
4.	friendly		+	+	+		+	+		5
5.	intimate		+			+			+	3
6.	pleasant		+			+		+		3
7.	small			+			+	+		3
8.	snug		+						+	2
9.	safe						+			1
10.	private						+			1
11.	making you feel relaxed				+					1
12.	marked by a discreet and cautious attitude or procedure					+				1

чіткіше рееструють мовні засоби реалізації концепту COSY. Далі, ключові семи ми розмістили за їхнім смисловим потенціалом, що дозволило структурувати номінативне поле на ядро, медіальну зону та периферію.

Загальним смисловим компонентом усіх значень є граматична ознака прикметника, що позначає стан або якість, пов'язану з комфортом, затишком та приємною атмосферою. Зіставний та кількісний аналіз словникових дефініцій ключової лексеми з 8 словників (див. табл. 1) дає підстави вважати, що подані нижче компоненти ЛЗ лексеми *cosy* є активними складовими мовної свідомості британської лінгвокультури:

comfortable – зручний, комфортний;
warm – теплий.

Вибір цих дефініцій був зумовлений частотністю їх використання у словникових статтях: дефініція 1) зустрічається в 8 словниках, дефініція 2) зустрічається в 7 словниках.

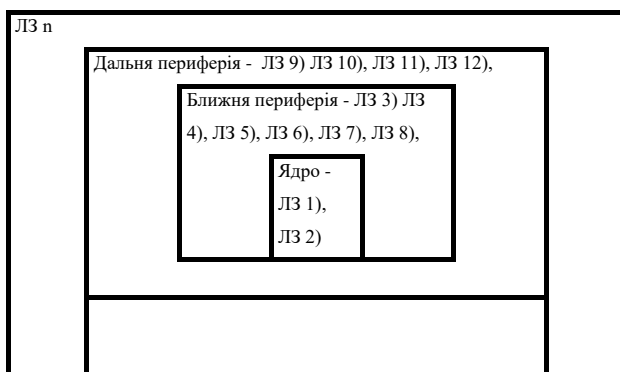

Рис. 2. Структура ЛСП лексеми *cosy*

Інактивну зону складають компоненти ЛЗ лексеми *cosy*:

- (often disapproving) easy and convenient, but not always honest or right – (часто з осудом) легкий і зручний, але не завжди чесний або правильний;
- friendly – дружній;
- pleasant – приємний;
- intimate – інтимний, близький;
- small – маленький;
- snug – затишний, зручний;
- safe – безпечний;
- private – приватний;
- making you feel relaxed – такий, що розслабляє;
- marked by a discreet and cautious attitude or procedure – відзначений стриманим і обережним ставленням або процедурою.

У дослідженні спираємось на теорію польової будови лексичної системи, а тому продовжимо дослідження крізь призму аналізу лексико-семантичного поля (ЛСП), бо це дозволяє виявити

взаємозв'язки між лексичними одиницями та їхніми семантичними компонентами. ЛСП є парадигматичним об'єднанням лексичних одиниць різних частин мови, які мають спільний інтегральний компонент значення (архісему). Іншими словами, це група слів, які мають схожі семантичні властивості. Ці слова відображають поняттєву, предметну та функціональну подібність позначуваних явищ. Іноді вони також мають спільні формальні ознаки. Німецькі вчені Йоганн-Готфрід Гердер, Вільгельм фон Гумбольдт в праці «Трактат про походження мови», 1772 року і Йост Трір в «Ессе і лекції з теорії полів слів» 1931 року спільно допомагали розкривати семантичну структуру мови та розуміти, як слова виражають різні аспекти значення.

Лексико-семантичне поле лексеми *cosy* (рис. 2) змодельоване на основі результатів дефініційного аналізу (табл. 1), презентує фрагмент мовної картини світу англомовної лінгвокультури. Ядерно-периферійна структура ЛСП лексеми *cosy* містить ядро, представлене найчастотнішими дефініціями (ЛЗ 1), ЛЗ 2)); ближню (ЛЗ 3), ЛЗ 4), ЛЗ 5), ЛЗ 6), ЛЗ 7), ЛЗ 8)), та дальню периферію (ЛЗ 9), ЛЗ 10), ЛЗ 11), ЛЗ 12), ЛЗ 13), ЛЗ 14)).

ЛСП включає кілька ключових компонентів, які відображають різні аспекти значення цього слова. Основні компоненти, що формують ядро цього поля, включають:

– Комфорт: відчуття фізичного та емоційного благополуччя, яке забезпечується зручними умовами (*a cosy little room, a cosy feeling*) (9).

– Тепло: відчуття *тепла* та захищеності, яке створюється *приємною* атмосферою.

(*I felt warm and cosy sitting by the fire. We stopped in a cosy little cafe for a cup of tea*) (9).

Концепт COSY має і такі складові, кожна з яких представляє різні аспекти, що сприяють загальному відчуттю затишку:

– Легкість і зручність: відчуття *простоти та зручності*, хоча іноді з осудом через можливу нечесність або неправильність (*a cosy relationship*) (9).

– Соціальна взаємодія: відчуття *спільності (товариськості)* та *інтимності (a cosy dinner with the whole family)* (7).

– Особистий простір: особисті штрихи та відчуття *приватності (a cosy chat with a friend)* (9).

– Психологічний стан: відчуття *безпеки, розслаблення та задоволення (won by a cosy margin)* (7).

– Стриманість, або обережність: позначений стриманим і обережним підходом або процедурою (*a cosy waiting game*) (7).

Ці компоненти є найбільш частотними та значущими в словникових дефініціях, що підтверджує їх важливість у мовній свідомості саме бри-

танської лінгвокультури. Натомість, як зазначають в своїй статті К. Мізін та О. Петров (Кочерга, 2010: 57) «німецька затишність» є інтимним і унікальним. Це те, що відрізняє німецьке поняття GEMÜTLICHKEIT від датського NYGGE та норвезького KOSELIG, які також мають дуже схожі значення затишку.

Висновки. Компонентний та семантичний аналізи словникових дефініцій лексеми *cosy* дав можливість виділити такі поля концепту COSY, як ядро, ближню та дальню периферію.

Ядро представлене найчастотнішими елементами концепту: (*comfortable* – зручний, комфортний; *warm* – теплий). Ближня периферія: (*often disapproving*) *easy and convenient, but not always honest or right* – (часто з осудом) легкий

і зручний, але не завжди чесний або правильний; *friendly* – дружній; *pleasant* – приємний; *intimate* – інтимний, близький; *small* – маленький). Дальня периферія: (*snug* – затишний, зручний); *safe* – безпечний; *private* – приватний; *making you feel relaxed* – такий, що розслабляє; *marked by a discreet and cautious attitude or procedure* – відзначений стриманим і обережним ставленням або процедурою). Усі ці елементи різною мірою формують знання британця про затишок.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у з'ясуванні мовної репрезентації асоціативного комплексу образів COSINESS та конструюванні внутрішньої структури концепту COSY на основі семантики лінгвальних мереж та виходу на рівень концептосистеми дискурсу затишку загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. CALD - (Cambridge University press and assessment. Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus) : веб-сайт. URL: Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus (дата звернення: 04.08.2024).
2. CED - (Collins COBUILD. Collins English Dictionary) : веб-сайт. URL: Collins Online Dictionary | Definitions, Thesaurus and Translations (collinsdictionary.com) (дата звернення: 04.08.2024).
3. GBNV (Google Books Ngram Viewer) : веб-сайт. URL: <https://books.google.com/ngrams> (дата звернення: 04.08.2024).
4. LDOCE - (Pearson. Longman Dictionary of Contemporary English) : веб-сайт. URL: Longman Dictionary of Contemporary English | LDOCE (ldoconline.com) (дата звернення: 04.08.2024).
5. MED - (Macmillan English Dictionary) : веб-сайт. URL: Macmillan English Dictionary (дата звернення: 04.08.2024).
6. MWOD - (Merriam-Webster, Incorporated. Merriam-Webster Online Dictionary) : веб-сайт. URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 04.08.2024).
7. OED - (Oxford University Press. Oxford English Dictionary) : веб-сайт. URL: <https://www.oed.com> (дата звернення: 04.08.2024).
8. OLD - (Oxford Learner's Dictionaries) : веб-сайт. URL: Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries (oxfordlearnersdictionaries.com) (дата звернення: 04.08.2024).
9. TBD - (The Britannica Dictionary) : веб-сайт. URL: <https://www.britannica.com/dictionary> (дата звернення: 04.08.2024).
10. TCD - (The Chambers Dictionary) : веб-сайт. URL: <https://chambers.co.uk/book/the-chambers-dictionary> (дата звернення: 04.08.2024).
11. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: 3-тє вид. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 403 с.
12. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
13. Осовська І.М. Сучасний німецькомовний сімейний дискурс : ментальний і вербальний ресурс : монографія. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2013. 402 с.
14. Anna Wierzbicka. (1996). Semantics: Primes and Universals. Oxford Academic Books–Humanities and Arts, DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198700029.002.0001>
15. John Lyons. Semantics: Volume 1. Cambridge University Press, Jun 2, 1977 - Language Arts & Disciplines - 897 pages.
16. Mizin, K., & Petrov, O. (2021). Emotional state GEMÜTLICHKEIT in cross-cultural perspective: Corpus-based approach. *Studies about Languages / Kalbų studijos* 38, 43–60. <http://doi.org/10.5755/j01.sal.1.38.26581>
17. Nida, Eugene A. A Componential Analysis of Meaning: An Introduction to Semantic Structures. (1975). The Hague, Paris (tr. Ghent): De Gruyter Mouton. Volume 57 in the series Approaches to Semiotics (AS), 272 pages.

REFERENCES

1. CALD - (Cambridge University press and assessment. Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus). Available. URL: Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus
2. CED - (Collins COBUILD. Collins English Dictionary). Available. URL: Collins Online Dictionary | Definitions, Thesaurus and Translations (collinsdictionary.com)
3. GBNV (Google Books Ngram Viewer). (2024). [viewed 04 August 2024]. Retrieved from: <https://books.google.com/ngrams>
4. LDOCE - (Pearson. Longman Dictionary of Contemporary English). Available. URL: Longman Dictionary of Contemporary English | LDOCE (ldoconline.com)

5. MED - (Macmillan English Dictionary). Available. URL: Macmillan English Dictionary
6. MWOD - (Merriam-Webster, Incorporated. Merriam-Webster Online Dictionary). Available. URL: <https://www.merriam-webster.com>
7. OED - (Oxford University Press. Oxford English Dictionary). Available. URL: <https://www.oed.com>
8. OLD - (Oxford Learner's Dictionaries). Available. URL: Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries (oxfordlearnersdictionaries.com)
9. TBD - (The Britannica Dictionary). Available. URL: <https://www.britannica.com/dictionary>
10. TCD - (The Chambers Dictionary). Available. URL: <https://chambers.co.uk/book/the-chambers-dictionary>
11. Kocherhan, M. P. (2010). *Zahalne movoznavstvo – 3-tie vyd.* [General Linguistics - 3rd ed.] Kyiv: VTs «Akademii». Kyiv: Academic Center”, pp. 7–18, 355–403. [in Ukrainian].
12. Martyniuk, A. P. (2011). *Slovyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvnoi linhvistyky.* [Dictionary of Basic Terms in Cognitive-Discursive Linguistics]. Kh. : KhNU imeni V. N. Karazina. - Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 196. [in Ukrainian].
13. Osovska, I. M. (2013). *Suchasnyi nimetskomovnyi simeinyi dyskurs : mentalnyi i verbalnyi resurs : monohrafiia.* [Modern German-Language Family Discourse: Mental and Verbal Resource]. Vydavnychiy dim «RODOVID» Chernivtsi. - Rodovid Publishing House, Chernivtsi, 402. [in Ukrainian].
14. Anna Wierzbicka. (1996). *Semantics: Primes and Universals.* Oxford Academic Books–Humanities and Arts, DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198700029.002.0001>
15. John Lyons. *Semantics: Volume 1.* Cambridge University Press, Jun 2, 1977 - Language Arts & Disciplines - 897 pages.
16. Mizin, K., & Petrov, O. (2021). Emotional state GEMÜTLICHKEIT in cross-cultural perspective: Corpus-based approach. *Studies about Languages / Kalbų studijos* 38, 43–60. <http://doi.org/10.5755/j01.sal.1.38.26581>
17. Nida, Eugene A. *A Componential Analysis of Meaning: An Introduction to Semantic Structures.* (1975). The Hague, Paris (tr. Ghent): De Gruyter Mouton. Volume 57 in the series Approaches to Semiotics (AS), 272 pages.